

Тема 1. СУТЬ ДН ТА ЗАСАДИ ЙОГО ЗАПРОВАДЖЕННЯ У ЗВО

1. Чинники запровадження ДН в Україні

Висока якість, можливість одержання освіти кожною людиною протягом всього життя були визначені основними рисами освіти в інформаційному суспільстві, що було задекларовано на Всесвітньому форумі ЮНЕСКО із проблем освіти у квітні 2000 року в Дакарі.

Серед пріоритетів, пов'язаних зі створенням необхідних умов для високої якості освіти, можна виділити використання в освітньому процесі нових педагогічних підходів і застосування нових інформаційних і телекомунікаційних технологій. Саме нові інформаційні технології дозволять побудувати відкриту освітню систему, що дозволить кожній людині вибирати свою власну траєкторію навчання; докорінно змінити технологію одержання нового знання за допомогою ефективнішої організації пізнавальної діяльності студентів на основі індивідуалізації навчального процесу.

Зміна парадигми освіти, розвиток нових інформаційних та телекомунікаційних технологій викликали нову нагальну потребу в розвитку дистанційної форми навчання.

Це пояснюється, насамперед, всезростаючими освітніми запитами суспільства, визначеними його соціальним й економічним розвитком. Більше того, знання й інформація стають головним надбанням і продуктом цього суспільства, від якого залежить його економічний розвиток й якість життя людей.

На цьому підґрунті за вимогою часу з'явилася нова форма здобуття освіти: дистанційна.

Дистанційне навчання (дослівно "навчання на відстані"), що широко використовує всі переваги нових інформаційних і комунікаційних технологій, дозволяє освіті увійти в русло тих запитів, які ставить нове Інформаційне суспільство (рис.1).

Рис.1. Місце ДН в інформаційному суспільстві

Дистанційне навчання є ефективним засобом забезпечення безперервної освіти для всіх і через все життя, необхідного для успішної участі всіх соціальних груп населення в житті Інформаційного суспільства, що задекларовано рішеннями Болонської конвенції.

У процесі дистанційного навчання використовуються дистанційні курси - інформаційні продукти, які є достатніми для навчання за окремими навчальними дисциплінами

2. Основні питання, які виникають при запровадженні ДН у ЗВО

Хто є головною особою в ДН?

Головна особа у дистанційному навчанні - студент.

Що може спонукати студента вчитися дистанційно?

Студента не можна навчання назвати істотою ледачою. Якщо вже бути справедливим, суть видимого неробства практично будь-якого студента полягає в небажанні організувати себе й невмінні правильно розставляти пріоритети. Якби в добі було 48 годин, якби можна було не спати тижнями й нормально при цьому функціонувати, якби лекції скасували, а семінари б проводили на кухні за чашкою чаю в дружелюбній домашній обстановці. Тоді б, не лінуючись, не

скаржачись, чесно й зі справжньою старанністю майже кожний студент прийнявся б за дистанційне навчання...

Що ми не знаємо про ДН?

Середня оцінка світових освітніх систем показує, що дистанційне навчання обходиться на 50% дешевше традиційних форм навчання. Аналіз діяльності центрів дистанційного навчання виявив, що витрати на підготовку фахівця за допомогою Інтернет-навчання становлять приблизно 60% витрат на підготовку фахівців денної форми навчання. Вражає?

Наприкінці 1997 р. в 107 країнах світу діяло близько 1000 навчальних закладів, що мають дистанційну форму навчання. Кількість тих, хто одержав вищу освіту, використовуючи таку форму навчання, в 1997 р. становило близько 50 млн осіб, в 2006 р. - уже 96, 5 млн, а за прогнозами фахівців в 2023 р. кількість таких щасливчиків досягне 120 млн осіб.

Для кого призначене дистанційне навчання?

Для тих хто, хоче, але не може, може, але не все, і бажає ще більше. Інакше кажучи, для:

1. талановитих індивідів, що прагнуть отримати додаткові знання або одержати другу освіту, але не мають при цьому особливого бажання сідати за парти ЗВО;
2. осіб, що бажають одержати освіту в закордонних освітніх установах (теоретично Ви можете вчитися навіть в Оксфорді, сидячи за комп'ютером із чашкою кави);
3. осіб будь-якого віку, що проживають у різних регіонах України (крім, звичайно, тих, хто комп'ютера в очі не бачив);
4. осіб, що бажають виконати спеціальні освітні програми, що складаються з курсів, які пропонуються різними навчальними закладами;
5. фахівців, що вже мають освіту і бажають одержати плюс до всього другу, третю тощо із метою підвищення по службі;
6. безробітних і біженців, зареєстрованих у центрах зайнятості (як другий шанс і надії на можливість знайти своє місце в житті).

Кому не підходить дистанційна форма навчання?

По-перше, страшенним ледарям та іншим неблагонадійним особам.

По-друге, особам, не спроможним оплатити відповідну послугу (вартість дистанційного навчання у ЗВО звичайно не перевищує 50-60% повної вартості навчання на стаціонарі).

По-третє, тим, хто бажає одержати професії лікаря, лаборанта, медсестри, мікробіолога, фізика-ядерника, перукаря тощо. Мова йде про професії, навчання яким припускає проведення лабораторних занять і одержання практичних навичок, що за допомогою Інтернету поки, на жаль, не цілком можливо. Сподіваємося не дожити до того часу, коли професію, скажімо, хірурга, можна буде одержати дистанційно.

Які альтернативні думки фахівців про ДН?

За словами західних фахівців, давно й добре знайомих з Інтернет-освітою, головні позитивні моменти дистанційної освіти полягають у тому, що:

1. студент приступає до процесу навчання за власною ініціативою, тобто свідомо;
2. проходить навчання у відповідності зі своїм особистим планом розвитку;
3. одержує в результаті диплом, що дозволяє йому влаштуватися на пристойну роботу.

Свідомість і практичність - сполучення все-таки непогане, а тому можна довіряти західним професорам.

Незважаючи на досить об'ємний перелік позитивних якостей дистанційної освіти, як і в будь-якій іншій формі навчання, в ній можна виділити кілька недоліків:

- ускладнена ідентифікація дистанційних студентів. Однак, ЗВО, які надають можливість навчання на дистанційних курсах, знайшли вихід з ситуації в обов'язковій присутності студента на кількох екзаменах у вищому навчальному закладі. При цьому є обов'язковим надання документів, що підтверджують особу.

– низька пропускна спроможність електронної мережі під час навчальних чи екзаменаційних телеконференцій. Від цього, передовсім, страждають дистанційні студенти невеликих містечок України, яким, власне, найбільше підходить ДО через географічну віддаленість від наукових осередків.

– недостатній безпосередній контакт між персональним викладачем (тьютором) та дистанційним студентом через надзвичайну професійну завантаженість вітчизняних педагогів. Студенти закордонних дистанційних курсів можуть отримувати відповіді на свої листи вже через кілька годин, оскільки викладачів в країнах зі значним досвідом впровадження ДН набагато більше, ніж студентів. На жаль, в Україні склалася протилежна ситуація - бажаючих отримати дистанційне навчання у нас багато, а досвідчених викладачів, знайомих з новітніми технологіями дистанційного спілкування, обмаль.

Загалом, дистанційне навчання в Україні на сьогодні не відповідає вимогам, що ставляться до інформаційного суспільства і не забезпечує повноцінного входження України в міжнародний освітній простір.

Отже, вітчизняні ЗВО повинні вирішити низку проблем по запровадженню ДН у відповідності з вимогами часу та інформаційного суспільства.

3. Методи і засоби ДН

Після ознайомлення з сутністю ДО, зупинимося на сучасних методах і засобах дистанційного навчання, які відповідають не лише особливостям навчання на відстані, а й в цілому новій парадигмі освіти.

Методи навчання - способи організації діяльності, за допомогою яких викладач керує процесом навчання і взаємодіє із студентами.

Засоби навчання - це інформаційне забезпечення та інструментарій управління навчальною діяльністю студентів з метою формування в них необхідних якостей майбутнього фахівця.

Зрозуміло, що дистанційне навчання вимагає спеціальних педагогічних прийомів та методів навчання, зумовлених як віддаленістю викладача-тьютора і студента, так і новими вимогами інформаційного суспільства. При виборі методів дистанційного навчання слід пам'ятати, що відповідно до ідей Г. Песталоці, освіта розуміється як творчість самого, що навчається, коли засвоєння студентами теоретичних понять відбувається в результаті їх власних активних дій, тобто активного навчання.

Активне навчання - це використання форм, методів і засобів, які сприяють засвоєнню змісту освіти не шляхом передачі студентові якоїсь інформації, а в процесі його власної пізнавальної активності, що й пояснює необхідність використання широкого спектра форм і методів навчання, які припускають творчу активність студентів і навчальну діяльність, побудовану за типом наукового дослідження.

Розглянемо детальніше методи, засоби і принципи навчальної взаємодії в процесі ДН.

Педагогічні методи

Сучасна система освіти побудована на засадах активного навчання, що передбачає особистісно-орієнтований підхід до того хто навчається. Це можливість міркувати, зіставляти різні точки зору, різні позиції, формулювати й аргументувати власну точку зору, опираючись на знання фактів, законів, закономірностей науки, на власні спостереження, свій і чужий досвід. Слід зазначити, що вибір методів навчання є прерогативою викладача (тьютора) дистанційного курсу.

Сучасні телекомунікації дозволяють використати такі педагогічні методи активного навчання:

- дебати,
- веб-квести, рольові ігри,
- дискусійні групи,
- мізкові атаки,
- методи Дельфі,
- методи номінальної групи,

- форуми,
- проектні групи,
- портфель студента,
- кейс.

Опишемо деякі з методів активного навчання.

Дебати – це командна, рольова інтелектуальна гра, в якій одна команда аргументовано доводить певну тезу, а інша – опонує їй. У ході гри команди змагаються між собою навколо визначеної теми. Обов'язок обох команд кваліфіковано та в межах певних часових рамок представити свою позицію, власні аргументи «за» чи «проти». Гру оцінює суддя (або кілька суддів), які й визначають переможця в раунді. Головне завдання команд – переконати в своїй правоті саме суддів.

Рольова гра - це навчання через спілкування, групову взаємодію на основі активної діяльності учасників, що підкреслює самостійний ініціативний характер діяльності в грі, яка складається із проблемних ситуацій, об'єднаних загальним сюжетом і загальною навчальною метою.

Веб-квест - це сайт в Інтернеті, з яким працюють студенти, виконуючи те або інше навчальне завдання (рис.2). Вони охоплюють окрему проблему, навчальний предмет, тему, можуть бути й міжпредметними. Розрізняють два типи веб-квестів: для короткотривалої (ціль: поглиблення знань й їхня інтеграція, розраховані на одне-три заняття) і тривалої роботи (ціль: поглиблення й перетворення знань учнів, розраховані на тривалий строк - може бути, на семестр або навчальний рік). Особливістю освітніх веб-квестів є те, що частина або вся інформація для самостійної або групової роботи учнів з ним перебуває на різних веб-сайтах. Крім того, результатом роботи з веб-квестом є публікація робіт учнів у вигляді веб-сторінок і веб-сайтів (локально або в Інтернет).

Рис. 2. Головна сторінка веб-квесту

Основною властивістю квеста є атмосфера рольової гри (гра типу "квест" - це цікава пригода від імені героя, якому потрібно виконати важливе доручення).

Структура практично всіх англомовних квестів складається із шести, рідше - п'яти, основних розділів:

- вступ (introduction);
- саме завдання (task);
- інформаційні джерела (resources);
- опис послідовності дій (process);
- критерії оцінки (evaluation);
- висновок (conclusion).

Дискусійна група - це група студентів, що дискутують, тобто обговорюють у мережі якусь одну проблему задану викладачем. Дискусія може проходити як в он-лайновому так й в офф-лайновому режимі.

При створенні дискусійних груп слід дотримуватися таких етапів проведення дискусії:

- Орієнтація (вступ до теми).
- Проблемна ситуація.
- Формулювання проблеми (мізкова атака) (засіб реалізації "чат").
- Розбивка на «мікро» проблеми. Розподіл проблем по малих групах - (засіб реалізації - форум).

- Визначення проблемних завдань. Рекомендації з організації самостійної діяльності студентів по відборі матеріалу – (засіб реалізації - форум, e-mail).

- Підготовка порівняльного аналізу й висновків по обговорюваній проблемі з використанням різних інформаційних джерел -обмін по e-mail.

- Подання проміжних результатів обговорення в малих групах перед всім колективом й обговорення результатів - Форум або телеконференція.

- Етап фінальної дискусії, обговорення результатів роботи груп над проблемою тілі або відео конференція:

- Подання висновків.

- Опонування.

- Обговорення.

- Підведення підсумків дискусії. Висновки по «макро» проблемі.

Метод *мізкової атаки* є стратегію взаємодії, що дозволяє групам студентів ефективно генерувати ідеї. Цей метод заохочує членів групи мислити творчо й розвивати ідеї інших членів групи. Основною метою методу мозкової атаки є створити фонд ідей по певній темі. При мізковій атаці виключається критицизм, заохочуються вільні асоціативні судження.

Портфель студента - це інструмент самооцінки власної, пізнавальної, творчої праці учня, рефлексії його власної діяльності. Реалізується у вигляді Веб-сайту. Принципи створення «Портфеля студента»:

- Самооцінка результатів (проміжних, підсумкових) оволодіння певними видами пізнавальної діяльності.

- Систематичність і регулярність самомоніторингу.

- Структуризація «Портфеля», логічність і лаконічність всіх письмових пояснень.

- Акуратність й естетичність оформлення.

- Цілісність, тематична завершенність представлених в «портфелі» матеріалів.

- Наочність й обґрунтованість презентації «Портфеля учня».

Метод проектів - сукупність прийомів, дій учнів у їхній певній послідовності для досягнення поставленого завдання - рішення певної проблеми, значимої для учнів й оформленої у вигляді якогось кінцевого продукту.

Процедура Дельфі є методом для вироблення надійного консенсусу номінальної групи студентів за допомогою серії анкетних опитувань. Термін *номінальна група* походить від того, що студенти тільки номінально є групою на початковій стадії генерації ідей. Спочатку кожного учасника такої групи просять сформулювати й проранжувати ідеї. Потім складається загальний список ідей звичайно шляхом виявлення ідей, які одержали найвищий пріоритет в окремих учасників, потім другі по значимості тощо, доти, поки список у кожного учасника не буде вичерпаний. Після цього всі запрошуються до обговорення ідей. Після дискусії проводиться голосування, у ході якого членів групи просять проранжувати ідеї, які були генеровані в ході дискусії.

Кейс - це опис реальної або вигаданої ситуації професійної діяльності проблемного характеру, адаптоване для навчальних цілей. Зміст кейса «прив'язано» до теми, його рішення припускає визначення суті проблеми й шляхів виходу з її. У системах дистанційного навчання цей термін часто використовують для позначення набору традиційних навчальних матеріалів.

Загальним для названих методів, що сприяють активній участі студентів у навчальному процесі й стимулюючих їх на подальше самонавчання, **є відмова від традиційного пояснювально-ілюстративного типу навчання й перехід до проблемно-пошукового типу**, що характеризується інтеграцією навчальної й професійної діяльності студента й створенням умов для розвитку творчої індивідуальності та відповідає сучасній парадигмі освіти.

Види і режими навчальної взаємодії в ДН

Дистанційне навчання – це:

- Не заочне навчання
- Не комп'ютерне навчання (без участі викладача)

– Не традиційне навчання з використанням технічних засобів інформації

– ЦЕ НАВЧАННЯ У СПІЛКУВАННІ (рис.3).

Розрізняють такі види взаємодії в дистанційному навчанні:

1) викладач - група

Основною метою цього спілкування є постановка цілей й аналіз результатів діяльності студентів.

2) викладач - студент

У цьому випадку координатор керує діями окремого студента, дає ради, рекомендації, аналізує результати діяльності.

3) студент - викладач

Основною формою подібного спілкування є запит учня, що повідомляє викладачеві, про своє нерозуміння або незнання. У цьому випадку відбувається усвідомлення учнем свого незнання, виокремлення його як окремої категорії. Студент вчиться самостійно ставити проблему.

4) студент1 - студент2

Подібні взаємодії спочатку виникають стихійно. Як правило, першими вступають у контакт найбільш активні учасники дистанційного курсу.

Рис.3. Схема навчання у спілкуванні в процесі ДН

5) група - студент і студент - група

Співробітництво з референтними партнерами є необхідною умовою ініціативності учня в діях, що мають рефлексивну природу.

У навчальній діяльності співробітництво з однокурсниками є істотним моментом засвоєння понять, тому що поляризація й координація точок зору в групі є способом визначення границь кожного поняття, границь знання й незнання учнів

Студенти відстоюють власну точку зору й вивчають можливі варіанти інтерпретації інформації. Студент учиться ставити проблему, планувати шляхи її можливого рішення й безпосередньо здійснювати рішення.

Процес ДН у ЗВО може бути побудований за різними моделями:

1. навчання суто дистанційне;
2. навчання очне/заочне з елементами дистанційного.

Детальніше зупинимось на особливостях процесу ДН за другою, змішаною моделлю.

Процес дистанційного навчання може розпочинатися та закінчуватися періодом безпосереднього контакту (Fase-to-Fase) викладачів-тьюторів зі студентами, але основне навчання відбувається власне на дистанційному етапі (Fase-without-Fase) (рис.4).

Під час контактного періоду дистанційного курсу використовуються три перших варіанти, коли викладач спілкується із групою й кожним студентом окремо. Однак для найбільшої ефективності курсу необхідно, щоб студенти почали спілкуватися між собою, тобто щоб почався розвиток групи, який психологи називають динамікою групи.

Під груповою динамікою розуміють сукупність тих динамічних процесів, які одночасно відбуваються в малій групі в якусь одиницю часу і які знаменують собою рух групи від стадії до стадії, тобто її розвиток.

Групова динаміка досягає свого апогею під час дистанційного періоду, коли відбуваються всі вище зазначені взаємодії, а особливого значення набувають останні два її варіанти.

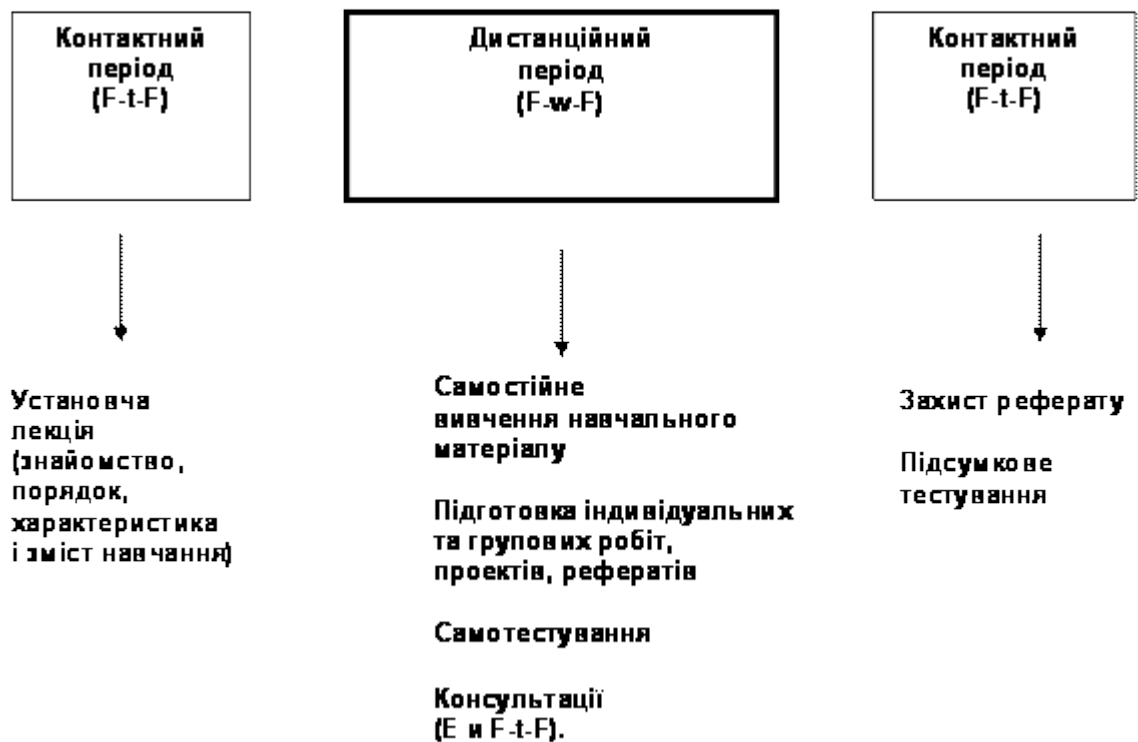

Рис. 4. Схема процесу дистанційного навчання

Описані види взаємодії в ДН реалізовані в таких режимах:

Синхронний (он-лайновий (on-line mode), прямий, режим реального часу) режим - процес навчальної взаємодії, який відбувається в реальному часі

Асинхронний (офф-лайновий режим (off-line mode), відкладений) режим - процес навчальної взаємодії, при якому спілкування розірвано в часі.

Синхронний (он-лайновий (on-line mode), прямий, режим - це: бесіда викладача зі студентом, розмова по телефону, відеоконференція, чат. Асинхронний (офф-лайновий режим (off-line mode), відкладений) режим: електронна пошта, робота студента із книгою за завданням викладача з наступною задачею заліку. Такі сервіси є найрозповсюдженішими і найменш вибагливими до ресурсів комп'ютерів та ліній зв'язку.

Телекомунікаційні засоби ДН

Всі вище описані методи активного навчання реалізуються за допомогою сучасних телекомунікаційних технологій в глобальній мережі INTERNET. Особливу роль у навчальному процесі дистанційного навчання відіграють такі

ІНТЕРНЕТ–послуги, які виступають засобами реалізації задекларованих методів активного навчання:

- електронна пошта (e-mail);
- веб-сторінки, сайти (WWW);
- групи новин (USENET), теле- і відеоконференції;
- списки розсилки;
- чати (IRC);
- соціальні сервіси;
- форуми;

Незважаючи на широкий спектр сервісів INTERNET, які можуть використовуватися як засоби ДН, при виборі засобів телекомунікації в процесі дистанційного навчання, можна орієнтуватися або на вище наведені педагогічні методи активного навчання або на види взаємодії в процесі ДН. Розглянемо детальніше деякі з основних сервісів INTERNET.

Електронна пошта (E-mail)

Перший із сервісів Internet, найрозповсюдженіший та ефективний з них.

Електронна пошта – типовий сервіс відкладеного зчитування (off-line)

Після відправлення повідомлення, як правило у вигляді звичайного тексту, адресат отримує його на свій комп'ютер через деякий період часу, і знайомиться з ним, коли йому буде зручно. Електронна пошта – найдешевший вид зв'язку. E-mail схожий на звичайну пошту, маючи ті ж самі переваги і недоліки.

Отже, електронна пошта повторює переваги (простоту, дешевизну, можливість пересилання нетекстової інформації, можливість підписати і зашифрувати лист) та недоліки (негарантований час пересилки, можливість доступу для третіх осіб під час пересилки, неінтерактивність) звичайної пошти.

Проте у них є і суттєві відмінності. Вартість пересилки звичайної пошти у значній мірі залежить від того, куди вона повинна бути доставлена, її розміру та типу. У електронної пошти такої залежності або немає, або вона досить невідчутна. Електронний лист можна шифрувати та підписувати більш надійніше та зручніше, ніж лист на папері – для останнього, власне, взагалі не

існує загальноприйнятих засобів шифровки. Швидкість доставки електронних листів набагато вища, чим паперових, та мінімальний час проходження незрівнянно менший.

E-mail є універсальним сервісом – безліч мереж у всьому світі, побудованих на зовсім різних принципах та протоколах, можуть обмінюватися електронними листами з Internet, отримуючи тим самим доступ до інших його ресурсів.

WWW-сервіс Internet

Всесвітнє павутиння- це найпопулярніший сервіс Internet. Через нього можна одержати доступ до всіх інших сервісів (ftp, електронна пошта і т.д.). Вона побудована на технології, в основу якої покладене поняття "гіпертексту".

Гіпертекст - інформація, подана в такому вигляді, що визначені слова у тексті можна в будь-який момент часу "розкрити" і одержати таким способом про них додаткову інформацію.

Тобто ці слова є посиланнями на інші документи, що можуть бути текстом, файлами, рисунками, звуковими фрагментами та ін. Процес переходу за посиланнями можна продовжувати будь-яким способом. Таким чином, робота в Internet за допомогою WWW більше усього нагадує перегляд ілюстрованого журналу або енциклопедії. Щоб дістатися до потрібного ресурсу, потрібно просто клацати по виділених словах або елементах графіки.

Новини мережі Usenet

Internet-співтовариство вже багато років користується системою тиражування оголошень, реклами, повідомлень та іншої інформації. Всю інформацію, що тиражується таким чином, називають новинами - "news". Новини розподіляються на групи новин - "newsgroups". Групи новин організовані відповідно до тем, наприклад: відпочинок, спорт, новини, інформація, релігія та ін. Усередині кожної з цих груп може бути декілька тисяч підгруп, що, у свою чергу, мають таку ж ієрархічну структуру.

Новини мережі Usenet, чи, як їх прийнято називати у вітчизняних мережах, телеконференції – це другий по розповсюдженості сервіс Internet.

Якщо електронна пошта передає повідомлення по принципу "від одного – одному", то новини мережі передають повідомлення "від одного – багатьом".

Система телеконференцій – спосіб, який дозволяє приймати участь в великій кількості дискусій і виділити їх з повідомлень вашої електронної пошти. Телеконференції - це Internet-еквівалент дискусійної групи. Для користувача система організує публічні дискусії та обговорення по цілому ряду великих рубрик - напрямлень, що звуться телеконференціями.

Новини поділені на ієрархічно організовані тематичні групи і ім'я кожної групи складається з імен підрівнів ієрархії, які розділені крапками. Групи новин бувають двох типів – модеровані та звичайні. Повідомлення, які з'являються у модерованих групах, перед тим, як розсилаються по мережі, проходять процедуру своєрідної цензури, яка здійснюється модератором – у такій структурі, як Usenet, неможливо підтримувати порядок без суворості.

Списки розсилки

Списки розсилки (mail-list) – простий, і в той же час досить корисний сервіс Internet. Це практично єдиний сервіс, який працює виключно через електронну пошту. Ідея роботи списку розсилки полягає в тому, що існує деяка адреса електронної пошти, яка насправді є загальною адресою багатьох людей-передплатників цього списку розсилки. Користувач посилає лист за цією адресою і його отримують люди, які передплатили цей список розсилки. Такий сервіс за задачами, які він повинен вирішувати, схожий на новини мережі Usenet, але має суттєві відмінності:

- статті у новинах мережі знищуються з плином часу і стають недоступними;
- списки розсилки більш керовані та конфіденційні: кожен список розсилок ведеться якоюсь організацією і вона повністю контролює список;
- для роботи із списком розсилки досить доступу до електронної пошти, і передплатниками можуть бути люди, які не мають доступу до новин Usenet або яких-небудь груп цих новин;

– такий спосіб передачі повідомлень може бути просто швидшим, оскільки повідомлення передаються напряму абонентам, а не по ланцюжку між серверами Usenet.

Проте, порівнюючи списки розсилки та новини Usenet, потрібно відмітити, що часто групи Usenet можуть також бути доступними через списки розсилки і іншими способами, наприклад, через WWW. Це означає, що користувач може обрати спосіб роботи, який найзручніший для нього.

Чат (IRC)

IRC (Internet Relay Chat) - сервіс, через який користувачі можуть "розмовляти" один з одним через увесь світ у реальному часі..IRC дозволяє людям, які знаходяться навіть за тисячі кілометрів один від одного, вести діалог або цілу конференцію в режимі реального часу. Розмова ведеться в текстовому режимі.

Різноманіття розглянутих методів та засобів дистанційної освіти дозволяють кожному вищому навчальному закладу вибрати найприйнятніші з них в конкретній ситуації.

4. Особливості процесу ДН у ЗВО

Процес дистанційного навчання у ЗВО організовується на підставі навчальних планів, що розроблені на основі галузевих стандартів вищої освіти, за умови виконання вимог до всіх елементів технологій дистанційного навчання

Навчальний процес за дистанційною формою у вищих навчальних закладах здійснюється у таких формах:

- навчальні заняття;
- виконання проектних завдань;
- практична підготовка;
- контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять при дистанційному навчанні у вищих навчальних закладах є: 1) навчальні матеріали для самостійного

вивчення дистанційного курсу; 2) лекція; 3) консультація; 4) семінар; 5) дискусія; 6) практичне заняття; 7) лабораторне заняття.

Самостійне вивчення передбачає використання навчальних матеріалів дистанційних курсів, які студенти одержують через Інтернет (інтранет) та/або на електронному носії. Вимоги щодо самостійного вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються навчальною програмою дисципліни, методичними вказівками, інструкціями і завданнями, що містяться у дистанційному курсі.

Лекція - один із видів навчального заняття у дистанційному навчанні, на якому студенти отримують аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку як у синхронному режимі, коли студенти можуть отримувати інформацію від лектора і ставити йому запитання у реальному вимірі часу, так і в асинхронному, коли студенти отримують аудіовізуальний запис лекційного матеріалу.

Консультація - це елемент навчального процесу, за яким студенти дистанційно отримують відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

Семінар - це навчальне заняття, що заплановане програмою навчання, під час якого відбувається обговорення вивченої теми, до якого студенти готують тези виступів на підставі виконаних завдань.

Дискусія - це навчальне заняття, проведення якого визначається викладачем у зв'язку з необхідністю вирішення поточної проблеми, що виникла у студентів у ході навчання, шляхом обговорення її студентами з викладачем та між собою.

Семінар і дискусія проводяться дистанційно у синхронному режимі (в реальному часі) з використанням телекомунікаційної мережі.

Практичне заняття - це навчальне заняття, під час якого відбувається детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формуються вміння і навички їхнього практичного застосування

шляхом індивідуального виконання ними завдань, що сформульовані у дистанційному курсі.

Практичні заняття виконуються дистанційно, результати надсилаються викладачеві електронною поштою.

Лабораторне заняття - форма навчального заняття, яке передбачає, що студенти особисто проводять натурні або імітаційні експерименти чи досліді з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень конкретної навчальної дисципліни, набувають практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, вимірювальною апаратурою, обчислювальною технікою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

Лабораторні заняття в залежності від напрямку (спеціальності) підготовки, рівня матеріально-технічної оснащеності реальних лабораторій, можливостей створення і використання віртуальних лабораторій можуть провадитись у формі одного з таких варіантів:

- очно у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях;
- дистанційно з використанням відповідних моделювальних програм (емуляторів), віртуальних лабораторій;
- за змішаною формою (частина - за першим, а частина – за другим варіантами).

Перелік дисциплін, за якими не допускається дистанційне виконання лабораторних робіт, визначає вищий навчальний заклад.

Виконання проектних завдань у дистанційному навчанні передбачає розроблення курсових та дипломного проектів (робіт), які виконуються студентами самостійно з наданням можливості консультування з керівниками проектів та консультантами через електронну пошту або очно.

Проекти (роботи) оформлюються студентами на паперовому носії та в електронному вигляді, надсилаються до навчального закладу поштою і електронною поштою або подаються особисто, де розглядаються у встановленому порядку.

Захист проектів (робіт) відбувається очно (а у разі створення правових і організаційних умов та інформаційно-технологічних засобів, що забезпечують гарантований рівень аутентифікації студентів, - дистанційно) перед відповідними комісіями за участю керівника проекту.

Проекти (роботи) зберігаються у спеціальних архівах на паперовому носії та в електронній формі на магнітному носії (на дискетах чи CD-ROM) протягом визначеного терміну: курсові - протягом 1 року, дипломні - 5 років.

Практична підготовка студентів здійснюється у формі реальної професійної діяльності під організаційно-методичним керівництвом вищого навчального закладу. Студенти дистанційної форми навчання, які працюють за обраним у вищому навчальному закладі фахом, звільняються від проходження практичної підготовки.

Контрольні заходи у студентів дистанційної форми навчання передбачають самоконтроль, вхідний, поточний, рубіжний та підсумковий контроль

Самоконтроль є первинною формою контролю знань студентів, який обов'язково забезпечується структурою та організацією будь-якого дистанційного курсу.

Основною формою вхідного, поточного та рубіжного контролю є тестування

Крім того поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних, семінарських занять та дискусій.

Оцінювання результатів тестування, практичних та лабораторних робіт відбувається дистанційно у двох режимах: автоматизовано та безпосередньо викладачем.

Іспити та заліки складаються студентами в період екзаменаційних сесій або за індивідуальним графіком, який затверджується вищим навчальним закладом.

До розроблення і впровадження механізму аутентифікації учасників процесу дистанційного навчання іспити та заліки складаються очно або

дистанційно у присутності відповідальної особи чи комісії, які матимуть повноваження щодо ідентифікації особи студента.

Результати поточного та семестрового контролю (іспитів та диференційованих заліків) оцінюються у порядку, що визначається Міністерством освіти і науки. Результати семестрового контролю зберігаються в електронному вигляді та дублюються на паперових носіях.